

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopis

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

St. 100.**V Gorici, v torek dne 30. decembra 1913****Leto XIV.****Politična bilanca.**

Leto 1913 ni bilo posebno srečno ne za našo domačo ne za našo širšo državno politiko. Vspom si sicer ravno niso so prečloma brezupni, zato tudi nima smisla, da bi se kdo vdajal že radi tega dejstva samega žalostnem in otožnem mislim, kar bi stvari sami še več škodovale. Uino in pogumno naprej, to nam budi gesle za bodočnost, da se na ta način kinalu zacetijo rane, ki so vsled kriyde nekaterih vsegavednežev zavezale na telesu našega ljudstva.

Ako se spomnime na letošnje domače volitve v deželnem zboru, si ne moremo kaj, da bi jih ne primerjali z o-nimi iz l. 1908. Tudi takrat se je bilo pojavilo že novostrujarsko gibanje, ki je pa takoj ob začetku pokazalo vso svojo enemoglost. Le teliko je »pomagalo«, da se nasprotniki zmagali na vsej črti, kar bi se sicer ne bilo zgodile. Teda najboljši zidar ne vtegne nič, ake pride frkol in po noči in mu podere, kar je en s trudom sezidal. Teda popoln poraz je sledil novostrujarskemu nastopu l. 1908 in ker je bil ta poraz posledicanjih nespametnega in kričavega politikovanja, bi bil vsak trezen človek pričakoval, da bodo te svoje »nastope« v bodoče opustili, ali pa da bodo sprčeli nauke starejše politične šole, ki dobro pozna potrebe in razmere naše dežele. Toda nič: novostrujarji so se pojavili letes zopet z istimi napakami in nedestatki kot so jih imeli l. 1908 in njih popolnemu nepotrebnu, ošabnemu vmešavanju se imamo zahvaliti, da moramo danes ob koncu l. 1913 poročati žalibeg o enakih neuspelih pot Jeta 1908.

Sedaj, po dveh tako očitnih porazih, bi pač pričakovali, da se potegne novostrujarstvo za vselej v »zasluženje« pokoj, kajti še ena tako njih »zmaga« kot smo je doživel letosno leto, potem bo lep prevrat na Goriskem. Mislimo pa, da se je naše ljudstvo že dobršno uveličalo teh komedij z načeli in s podobnimi frazami, s katerimi lovijo novo-

strujarske svecje kaline. Dejanja novostrujarske politike kažejo, da tem gospodom ni za korist našega ljudstva, ampak le za njih sebične, egoistične namene. Proti taki politiki pa je treba nastopiti odločno in skupno.

Z najboljih domačih tal poglejmo nekoliko širom naše mnogonaredne države. Ne moremo reči, da bi bila bilanca letošnjega leta posebno razveseljiva, po večini so estala povsod ša nerešena stara, kričeča nasprotja in stare naloge čakajo še vedno pridnih rok. Dosti več bi se bilo lahko storilo, to je že treba priznati, a večni narodnostni prepiri pri nas poledo toliko moči, ki bi se lahko porabile za koristno delo, kot nikjer drugje. Komaj so se razmere na Hrvaškem nekoliko ublažile in je prišel narod petom sabora zopet do svojih ustavnih pravic, pa imamo v Galiciji in na Češkem še večje napetosti kot do sedaj. Iz vseh teh sporov in prepirov scveda ne more priti nič dobrega in naš dunajski parlament, kjer se tako rekeč zreali vsa avstrijska politika, ima silno žalostno lice. Nikjer ni resnega smisla za delo, nobena večja stranka ne čuti več odgovornosti pred ljudstvom. Parlament je postal neko čudno borišče za tisti 20 K, ki jih debijo poslanci nadan, vse drugo je stopilo nekam daleč v cedadje. Ako bi ne imeli med poslanci še nekaj starih odličnih poštenjakov, ki jim je res le za ljudsko blagostanje, ne pa za svojo komodnost, potem bi bilo skoro belje, da bi parlamenta ne bilo.

Glede zunanje politike smo na tem mestu razpravljali že večkrat. Tudi takoj bilanca ni ugedna. Politično res nismo hognivedi kako oškodovani, nobene dežele nismo izgubili in naših mrljev ni bilo na bojišču, teda gospodarsko smo udarjeni do mozga.

Dobre gospodarske in trgovske zveze so ravno posledica dobre politike. Ker smo bili pa v politiki tako na šibkem, nas je doletela izguba na gospodarskem polju. Ni treba, da bi še enkrat navajali razne številke iz trgovskih in statističnih peročil, v celeti stvar

radi tega ne bode boljša.

Naša trgovina peša in je morda dosegla v zadnjem času *eno najnižjih točk, ki so sploh še dopustne. Naš trg je Balkan in tega so nam že deloma vzeli, deloma nas bodo v kratkem izpodrinili drugi, ki znajo boljše računati in delati boljše sklepe kot mi. Morda je ta trgovska točka ena najbolj žalostnih v naši politiki na zunaj, a zato nič manj resnična.

Kakor vidimo je tedaj politična črta sedaj pri nas skozi in skozi silno nizka. Vendar to ni že vzrok, da bi vrgli puško v koruzo, ampak ravno nasprotno. Še krepkeje primimo za orozje, še krepkeje stopimo v novem letu na plan kot do sedaj.

Dogodki letošnjega leta niso taki, da bi oplašili resnega moža, ki mu je mari za delo, četudi se ni vse izteklo kot bi bilo želeti. Toliko bolj je naša dolžnost, da v bodoče vsi do zadnjega meža peprimemo za kopje, da branimo naše starodavne katoliške ideale — pred novomednim navalom.

**Vinorejski kongres
v Gorici.**

Vinogradništvo v naši deželi se vedno bolj razvija in postaja čim dalje važnejši činitelj ne samo pri obdelovanju zemlje, temveč tudi v pridobivanju sredstev za kritje potrebščin, ki jih zahteva od gospodarja vsakdanje življene v vsej svoji mnogoljčnosti in razsežnosti. Sicer ne v celi deželi, toda v posameznih krajih je že danes vino eden glavnih pridelkov, ki donaša vinorejem potrebnemu sredstvu, da ne omaga v boju za obstanek. Cela Brda, Iep del Vipavske doline, posamezni kraji na kraški planoti in furlanske ravni, vsi tidi deli naše dežele se pečajo intenzivno v vinorejo, ki jih je tudi skoro glavni vir dohodka. Naravno je torej, da se deželni odber kot izvrševalni organ deželnega zbora, cigar glavnega naloga je skrbeti za dobit gospodarske stanje dežele, zanima za vprašanje pospeševanja

našega vinogradništva v oni meri, ki jo zahteva važnost te panoge kmetijstva za gospodarsko povzdrigo naših lepih pokrajin.

Fred nedolgom časom je začela trtna uš v veliko vtrajnostjo uničevati trtna nasade po naši deželi. Vinogradniki so ginevali drug za drugim. Gričevje, prej poraščeno z vinsko trto, bujno rastočo in mnogo rodečo, je postajalo pušto in golo. Vinorejec je obupoval, kajti trtna uš je uničila sad njegovega truda in znoja. In takrat je začela deželna uprava skupaj s c. k. vlado z vso energijo akcijo podeljevanja brezobrestnih posojil, akcijo, koje posledica je, da so osojna rebra našega hribovja posejana z lepšimi in moderne urejenimi vinogradni kot prej. Nad 600.000 K brezobrestnih posojil je bilo izplačanih do današnjega dne za prenovitev po trtni uši uničenih vinogradov, kar je rodilo lepih uspehov.

Ustanovitev deželne trtnice je bil drug korak deželnega odbora, ki je bil velikega pomena za pospeševanje vinogradništva naše dežele že takoj ob začetku. Danes pa je postala deželna trtnica naravnost krvavo potrebna, kaiti ako bi dežela ne poskrbela za to institucijo, bi se vinoreja ne razvijala tako krasno kot se to godi.

Krog 1.500.000 cepljenih trtnih mladić je izšlo do sedaj iz trtnice po celi deželi in še pojdejo tisoči in tisoči.

Ko se je vinska kriza, ki je nastala vsled uničujočega divjanja trtna uš v naši deželi, kolikor toliko prebolela in ko so začeli brsteti in roditi novi in boljši trtni nasadi, ter se je začelo vino pridelovati v večji množini, kakor samo za domačo rabo, je bilo treba misliti na to, da se dobijo trgi za izvoz našega vinskega pridelka. S sodelovanjem deželnega kmetijskega urada se je priredila l. 1911 na Dunaju pokušnja naših in istrskih vin, ki je izborno izpadla. Naša vina so napravila najboljši utis in ni dvoma, da je imela pokušnja največji pomen za bodoče trgovino z vinskimi pridelki naše dežele.

Prostost nad vse!

(Dalje.)

Jožek: In potem jih pojde še mnogo za tabo. (ognjevito) Čas je, da pride mladina do svojih pravic.

Janez: In da spezijo vendar naši očetje, da nismo sužnji in da je njih oblast ed volje njihovih otrok odvisna!

Miha: Tako je! To so pravi nauki. Na te se mora opirati moderna vzgoja. Res je, da ne manjka nazadnjakov in lebcev, ki obsojajo ta sveta načela kot krivoverska...

Jožek: In kaj? — Želeli bi, da bi se vrnili tisti »lep« časi, — kakor pravijo — ko so otroci že trepetali, ako so jih stariji le malo po strani pogledali. A napredek je odpravil vse te prazne strahove. Svoboda vesti, svoboda tiska, svoboda združevanja, to mora prej ali slej rešiti mladino izpod turškega jarma samooblastnih in nesmiljnih starišev.

Janez: Pustimo sedaj te učene deklamacije in lotimo se raje dela... Zdi se mi, da sem čul neki šum!

Miha: Morebiti vratar smrči; — trenutek je ugoden.

Janez: Poglej, je li morebiti pu-

stil ključ v ključavnici; sicer si bo treba pomagati na kak drug način.

Jožek: Vrata so zaklenjena, ključ pa spi v vratarjevem žepu.

Janez: Naj le spi; imam pri sebi prav podoben ključ (vzame ga iz žepa) Sedaj pa, prijatelja, z Bogom!

V dveh dneh dobita prvo pismo. Tebi (Jožku) dam to za spomin. Roman je z naslovem: »Studentove sanje«. Varuj to knjigo kot drag zaklad, ker je imenitna. Pazi pa tudi, da te kdo ne zaloti, ko jo bošbral. Saj me razumeš?

Jožek: Že prav! Lepa hvala!

Še en objem za slovo! (se objameta)

Miha: Z Bogom, dragi Janko! (se tudi objameta).

Janez: Sedaj pa — korajža veļa! (vtakne ključ v ključavnico ter hoče odpreti) O smola smolasta! — Ravno za las je prevelik, ne da se obrniti.

5. prizer.**Peter in prejšnji.**

Jožek: Bežimo!

Peter: (od znotraj) v spačnicu!

Miha: Tiho, izdanj smo!

Hej, kdo pa je?

Janez: Umaknita in skrita se!

Jaz pa privabim staro sovo ven iz dupla, potem pa — frk v prosti svet! (Jo-

žek in Miha se skrijeta, Janez potrese precej močno vrata in se nato skrije).

Peter: (od znotraj) Kaj pomeni ta polom? Ali eb tej uri se hodi nadlehati ljudi? (priče ven za silo opravljen s svetilko v roki, odpre vrata in jih pusti odprtia) Buzaraca, nobenega ni!

Ali so se vdrli v zemljo, ka-li? — Če bi jih razbil, bi jih že naučil kozjih molitvie! (v tem plane Janez iz skrivališča, brene z nogo svetilko, da pade na tla in vgasne, ter jo popiha skozi odprtia vrata. Peter pa v temi vpije:) Oj! Oj! Ljudje božji! Tatovi... tatovi... Pomagajte!

(Zavesa pada.)

Drugo dejanje.

Prizorišče: cesta pred rojstno hišo anezovo, pred hišo leži prazen čeber.

1. prizor.

Anton in Andrej, potem pismonoša.

Anton: (vstopivši) Torej si govoril z Janezom? — Ali ti ni izročil nobenega pisma, kakor sem mu bil u-kazal?

Andrej: Rekel je, da ni imel časa pisati...

Anton: Vsi izgovori morajo pomagati, da se le iznebi dolžnosti do svojih domačih. Časa za pisati ima, ako

le hoče, dovolj vsak dan. Ima neke druge muhe. — šola in redno življene v zavodu mu ne dišita, to priča njegovo zadnje spričevalo. Da mu bom že jaz pregnal te muhe...

Andrej: Sedaj sem se spomnil! Dejal mi je tudi, da se bomo kmalu videli doma. Povedal je pa to tako, da se mi je takoj zdelo, da ne bo iz tega nič pravega.

Anton: Morebiti nemerava vteči iz zavoda? — No, še tega bi bilo treba! Naj le poskuša! — Takoj ga pošljem n-čit se čevljarstva in vrhu tega mu jih še naložim toliko, da si zapomni to za vedno.

Anton: Morebiti nemerava uteči mi ne zamerite, da ne kaže ravnati s fantom preostro; mlad je še in mladina ne pozna konfina.

Anton: Dokler ukažem jaz, bo delal po mojem! — Poslal sem ga v zavod v njegovo dušno in telesno dobro, in drugega ne rečem, kakor: gorje mu, ako pobegne!

Pismonoša: Telegram za gospoda Antonom! (Andrej ga sprejme in odda gospodaru.)

(Dalje prih.)

Na občno željo se ponovi veselica »Slov. široča« na praznik sv. Tren Kraljev t. j. 6. januvarja 1914. V programu bodo tudi nove prav zanimive točke.

Umežani ljubljanski list »Dan«, ki sramoti vero in primaša ostudne slike duhovnjikov, se pri nas zelo močno širi. Poklicani faktorji tega ne vidijo, morajo se boriti proti »nekatoliškima« listoma »Gorica« in »Primorski List«. Nemoten in neoviran vrši »Dan« svoje demoralizatorično delo.

Zopet nesreča z avtomobilom. Zdi se, da dr. Breclj s svojim avtomobilem nima sreče, kajti zopet nam poročajo o novi nezgodi, ki se je zgodila blizu Česte, na Vipavskem. Sv. Štefana dne okoli 3 popoldne je vozil proti Česti primarij dr. Breclj s svojim avtomobilom, nasproti je prihajal dvuprežni voz g. Slokarja, trgovca z lesom, od Čohov nad Lokavcem. Na vozu je imel g. Slokar svoje ženo in par otrok in Slokarjeva žena je z roko migala dr. Breclju, naj ustavi, ker se je bala nesreče. Toda bilo je že prepozno. Tik pred konji je avtomobil sicer obstal, a živati so se tako prestrašile avtomobilskega šundra, da sta oba konja poskočila in vsa splašena polomila cje in drugo vozno opravo. Hlapca sta vlekla kakih 50 metrov po tleh in le s težavo je g. Slokar pomiril konje, da ni šlo vse skupaj v grapo. Konje je potem postal razbite in opraskane domnev, sam pa je imel dosti opraviti, predno je potolažil ostrašeno ženo in otroke. Kakor čujemo ni dolgo do tega, kar je dr. Breclj trčil skupaj tudi z nekim Blagojetom, doma s Svinega pri Šmarjah, zato se zdi, da je že skrajni čas, da si z dr. najme dobrega šoferja, ker en očividno ne zna ravnati z avtomobilom.

Sneg. Po daljšem številu lepih hrimskih dni je nastopila danes ponoči zima tudi pri nas obdarivši še precej bogato naše hribove s snegom. Celotno mesto je ponoči sneg naletaval.

Avtomobilni vozni red Gorica-Postojna. Več dni je bilo na zidu glavne pošte opaziti raztrgan vozni red avtomobilne zveze Gorica-Postojna. Vedeli smo, da je to storil gotovo kak gojenec več kot »dvatisočletne kulture«, ker potrjan je bil edino slovenski del. Vedstvo tega pedjetja pa sedaj te napake ni popravilo, kot se tiče, ampak namesto raztrganega slovenskega besedila je vteknilo v okvir še eno laško. Tako je tam sedaj vozni red enkrat v nemškem in dvakrat v laškem jeziku, kar je očitna in kričeča krivica, a ko pemislimo, da to podjetje vozi od Gorice do Postojne, pač edino po našem slovenskem ozemlju. Edino pravilno je, da pride zopet slovensko besedilo na svoje mesto in sicer tudi v čisti slovenščini, ne kot je bilo prejšnje.

Kamenje so metali neki Karl Vendramin, neki Rudolf Golob in neki Janez Korenjak iz Šmartnega proti hiši Antona Jakončiča. Tožili so potem drug drugega in oni troji kamnjači se dobili vsak po 24 ur zapora, Jakončič pa denarno kazeno.

Najtepše jaslice v Gorici se vidijo v kapucinski cerkvi. Staro in mlado se zbirata te dni okoli njih, posebno pa drobni malčki po cele ure zrejo novorejeno. Dete v hlevcu na slanci in pasitrčke okoli njega. Res lep pogled! Tudi božično petje se pri ec. kapucinskih edilkinje po svoji meleđičnosti in po lepilih domaćih skladbah. Vse je tako prijetno, domače.

Deno roko si je zlomil pesnik Anton Marinčič iz Vodnjana. Zdravil se pri usmiljenih brahah v Gorici.

Radi upornosti proti sodniškemu obhodniku je bil obsojen na 14 dni zapora neki Ant. Gabrijelčič iz Anhovega.

Stepli so se fantje na dan svetega Stefana na Banjšicah. Najbolj jih je dobil po plečah neki Rudolf Markič iz Bat, ki je prišel v goriško žolnjišnico hladiti svojo vročo kri.

Zatiranje dima in prahu. Na Dunaju obstaja že dalje časa društvo, ki si je nadelo težko nalogu zatirati in ovirati škodljivo delovanje, ki ga povzročata povsod prah in dim. Da sta prah in dim huda sovražnika človeških pljuč, o tem mislimo, da ni treba izgubljati besed. Kolikoč bolezni človeških organizmov povzroča ravno prah, bo vsakemu znano. Stranjlenje imenovanega društva je res hvalevredno. Radi tega smatra dejelnični odbor za potrebitno, da se opozorijo na to vse samoupravne oblasti dežele in pribčuje sledče priznalo.

Vsa županstva se opozarjajo na ustrešno in priznarja vredno delovanje avstrijskega društva v uničevanje dima in prahu (Oester. Gesellschaft zur Bekämpfung der Rauch- und Staubplage) ki preučuje vse naprave za ublaženje škodljivosti, ke jo povzročata dim in prah. Strokovni odbrek za uničevanje dima ima glavno nalogu, da sestavi mehanizme, ki bi uničevali škodljivost dima po tovarnah, med tem ko stika drugi strokovni odbrek, ki se bojuje proti prašni nadlegi, potom poiskušen s sredstvi, kako bi se dale zgraditi neprašne ceste in kako bi se odpravil prah. Dalje pretresuje vprašanje o čiščenju cest in odstranitvi nešnag ter ima lasten urad za preizkuševanje cestnega gradbenega materiala.

Proučevanja omenjenega društva so velike važnosti v zdravstvenem pogledu za vse občine, posebno pa za zdravilična in obrtna mesta. V interesu češčinskih uprav je tedaj, da stopijo v stik s tem društvom, da bodo lahko uživali sadove teh teoretičnih študij in detičnih preizkuševanj.

Izjave glede pristopitve se morajo edposlati naravnost društvu (Dunaj IX/2 Severingasse št. 8), kamor naj se naložijo tudi vprašanja glede pošiljatve pravil in merebitnih drugih pojasnil.

»Samoupravā«

Cestni policijski red v Gorici se zdi, da spleh nima nobene veljave. Avtomobili vozijo po mestu z isto naglico kot poprej, ukljub temu, da se je že večkrat opozarjalo na to grdo napako naših in tujih avtomobilistov. Včasi je tako vrvenje po ulicah, da ni mogoče ne naprej ne nazaj, ako se človek noči izpostaviti kaki telesni poškodbi. Saj smo menda tisti, ki nimamo avtomobov tudi ljudje in toliko tudi lahko zahtevamo, da smo vsaj varni življenja, ako imamo epraviti na javni ulici ali na trgu. Najbolj čudno pa se zdi, da sme magistratni avtomobil vlačiti za seboj še en štirikelcni voz. Ali ni tako skupno priprejanje nevarno in ravno radi tega tudi prepovedano? Ako priveže kmetič za voz le mlekarški vozniček, že je kažen, tu pa magistrat z velikim vozom vrvci po cesti, a nikdo še ni zganil niti z mezincem. Kje je policija, da teh ne-rednosti ne odpravi in ne pouči magistratnih avtomobilistov, kako se mora voziti po mestu.

Pred videmskimi porotniki sprešen je bil oni orožniški stražmojster Ventin iz Gorice, o katerem smo že poročali v predzadnji številki. Razprava je trajala precej dolgo, nazadnje je bil Ventin popolnoma oproščen. Laški delavec Zigaina, ki je bil tudi zapleten v to zadevo, je bil pa obsojen na eno letto in tri meseca ječe in na 600 lir globe.

Cene govejega mesa v Gradeu. Za mesec januar je mestni magistrat določil sledče cene za prodajalce govejega mesa: volovsko meso fino I. vrste 1.74 K, II. vrste 1.58 K in III. vrste 1 K 42 vin.; navadno goveje meso pa ima sledeče cene: I. vrsta 1.37 K, II. vrsta 1.21 K in III. vrsta 1.05 K. — Te cene se precej ugodno razločujejo od naših gorških, a pri nas v mestu plačujem o lepo mirno dalje, kolikor zahtevajo mesarji. Nekoliko kontrole bi ne skenovalo.

Cesarski dar za Avstralijo. Z Reke poročajo, da je naložil parnik »Turul« na Reki tri divje koze, ki jih je

naš cesar postavil za darilo avstraljski vladi.

Božični večer pri cesarju. Na božični večer se je vršila kot vsako leto v cesarjevem stanovanju krasna božičnica, katere se je poleg cesarja udeležila nadvojvodinja Valerija, princezinja Gisela, nadvojvoda Franc Salvator, cesarjev osebni zdravnik dr. Kerzel, cesarjev adjutant grof Paar in še par drugih dvoranov.

Silni viharji v Severnem morju. V Severnem morju ob izlivu reke Labe so bili vne dni tako silni viharji, da so valovi zaližili celo obrežje in potopili 52 mornarjev.

Orožnika je pretepel neki mesarski pomočnik Anton Ogrizek v Gabrijah pri Celju, nakar je pobegnil. 2 druga orožnika sta le s težavo spravila nevarnega pretepača na vorno.

Pomanjaknje sodnikov je še vedno na Primorskem. Zato ostane še dalje v veljavi odredba, da zadostujeti 2 leti priprave za sodno službo.

Versko-politični proces proti 94 Ru-kraju Mišigan v Ameriki so imeli delavci veliko božično veselico, pri kateri je nekaj človek zakričal: »Ogenj!« Množica se je silno prestrašila in nastala je grozna panika. V gnječi in v vrvenju je prišlo 82 oseb ob življenje, med temi 47 otrok in 30 žensk.

Črnogorska kraljica obolela. Črnogorska kraljica Milena, ki je že precej v letih, je precej nevarno obolela. Baje odpotuje tudi njena hči, italijanska kraljica Helena, na Cetinje, da obiše bolno mater.

Versko-politični proces proti 94 Rusinom je začel dne 29. t. m. Toženi so radi veleizdaje, ker so prestopili k pravoslavlju. Obtožnica obsega 54 strani drobne pisave.

Doklade za tržaške uradnike. Vlada je dovolila 260.000 K za doklade carinskimi, poštnimi, pristaniščimi in policijskimi uradnikom, bržkone zato, da bi te kategorije ne začele za praznike s pasivno rezistenco, kar bi pomenilo za več milijonov kron škode.

Najdena slika mojstra Leonarda.— Kakor poročajo listi se je našla slavna slika Leonarda da Vinci »Monna Lisa«, ki je bila ukradena iz pariškega muzeja.

Povlečanje vojaškega stanja v Črni-gori. Črnogorski uradni list objavlja vest, da se ustanoviti v Črnigori dve novi vojaški diviziji.

Dunaj za nemštv. Kakor posnemamo iz listov je na Dunaju otvorjena nekaka »narodno-obrambena« prodajalna kjer se dobri žveplenke, razglednice itd. vseh nemških društev. Mesto Dunaj je dale prostor za stonj. Ako pomislimo, da je med temi društvami tudi »Šturm«, ki po Štajerskem nosi tudi nemške protestante, potem res ne vemo, koliko naj damo na dunajsko krščansko socijalnost. Omeniti je treba še, da je Dunaj prvo mesto, ki ima tako obrambene prodajalne.

Smuški šport se je otvoril na progredi Predil-Trbiž in na našo stran s Preddilom do Loga.

Divje koze za Schönbrunn. Te dni so lovili na zgornjem Štajerskem mlade divje koze, katere so potem prenesli v cesarski vrt Schönbrunn na Dunaju.

Avtomobilna zveza med Kotorjem in Cetinjem. Neka avstralska družba na-

merava vpeljati novo redno zvezo med Kotorjem in Četinjem in uvesti tudi v Črnigori nove avtomobilne pošte.

Kako čita sv. Oče časopise. Ker je dandanes nemogoče, da bi kdo čital tudi le majhen del sodobnih listov, čita sv. Oče redno le dva in sicer rimski list »Osservatore romano« in pa beneški list »Difesa«. Iz vseh drugih listov mu napravi za to postavljen uradnik le izrezke, tako da sv. Oče v kratkem času vsaj deloma pregleda gibanje svetovne-ga časopisa.

Spalni voz se je pokvaril na progredi Dunaj-Trst. V Mariboru so ga morali vsled poškodbe odpeti. Druge nesreče ni bila.

Proti novemu ruskemu poslaniku na Dunaju, Šebeko, so interpelirali v delegacijah rusinski delegati, češ, da je Šebeko dobil posebno nalogu od ruske vlade, da naj podpira v Galiciji rusofitsko gibanje.

† Finančni minister grof Zaleski.

Poročali smo že svoječasno, da je finančni minister grof Zaleski nevarno bolan. Zdravil se je v Meranu na južnem Tirolskem. Pred nekaj dnevi se je že raznesla po listih vest, da se misli vrniti na Dunaj, toda za par dni pozneje je sporočil že brzovaj že tužno novico, da je grof Zaleski podlegel 24. t. m. okoli 5. ure popoldan svoji hudi srčni bolezni. — Grof Zaleski je bil rojen 1. 1868 in je stopil 1. 1890 po dokončanih študijah v državno službo. Naprej je silno naglo in že 1. 1906 je postal dvorni svetnik in še isto leto sekcijski načelnik v poljedelskem ministerstvu. L. 1911 je postal potem minister za Galicijo in l. 1912 mu je bilo izročeno finančno ministarstvo. Cesar ga je za zasluge večkrat odlikoval in mu letos podelil še grofovske naslove. Pokojni minister je bil izborni poznavatelj raznih upravnih panog in še kot bolnik se je udeleževal rednih sej v finančnem ministerstvu. Še mladega moža je pobrala smrt radi zastrupljenja srca, katero si je nakopal z nikotinom kot hud in straten kadilec.

Najboljša streha sedanjosti

Firmi

SKRILJEVEC

Asbestni cementni skriljevec Firmi je umeten kamen najboljše vrste

FIRMATOVE TOVARNE ZADROZ
VODENBACH ob TRIESTINGI
PODRJE AVSTRIJSKO OKO
ZALOGA
GREGORIC GORICA OZKA ULICA 71

Srečno in veselo novo leto želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

vinsko kletarstvo

s svojo veliko izbero namiznih in desertnih vin v izbornih kvalitetah.

č. pl. MADEJSKY,
Solkán pri Gorici.

In za prihodnje leto se obeta nekaj sličnega, toda ne več na cesarskem Dunaju, temveč v naši solnčni Gorici.

Austrijsko državno vinarsko društvo se je obrnilo na deželni odbor naše poknežene grofovine s prošnjo, da bi podpiral akcijo družvenega odbora, ki stremi za tem, da bi se vršil prihodnji vinorejski kongres v Gorici. Deželni odbor je radevoljno in z veseljem sprejet ponudbo avstr. vin. društva in obljubil v vsakem oziru svojo pomoč, zavedajoč se dejstva, da zna imeti ta prireditev kar najboljših uspehov v povzdrigu našega vinogradništva, posebno pa za pospeševanje naše vinske trgovine. Kajti ob takih prilikah se priredi navadno tudi javna pokušnja vin, kar more le ugodno vplivati na vinsko kupčijo.

Vinorejski kongres prihodnjega leta se bo najbrže vršil tekom meseca septembra in bo združen z nekako razstavo naših vinskih pridelkov, na kar že danes opozarjamо vinorejce dežele. Deželni odbor je že stopil v dogovore razum z omienjenim društvom tudi z o-stalimi prizadetimi korporacijami dežele in jih poprašal za innenje. Vse so se izjavile za prireditev kongresa v Gorici in večina njih je izrazila tudi prošnjo, naj deželni odbor poskrbi vse potrebno, da se bo vršila tudi vinska razstava ob priliki kongresa.

O nadaljnem poteku te zadeve, ki mora zanimati vse naše vinogradnike, bomo še natančneje poročali. Za sedaj bi le priporočali vinogradnikom, da se pripravijo za pokušnjo vin in da ohranijo potrebne množine vina doma za udeležbo na razstavi.

Dopisi.

Iz Medane. Pretečeno nedeljo imeli smo v Medani lepo slavnost in sicer blagoslovilo se je novo šolsko poslopje. Že na predvečer se je k slovesnosti natrkovalo in možnarji so pokali; drugi dan ob 10. uri bila je sv. maša, pri kateri je cerkveni zbor pod vodstvom g. organista Simčič izvrstno vršil svojo nalogo.

Po sv. maši vršila se je procesija do šole. Pri tej slavnosti so nas počastili slediči gg.: namestništveni svetni in voditelj okrajnega glavarstva v Gradišču Oton Schneider kakor predsednik ckr. š. sveta- deželni š. nadzornik Bežek okrajni š. nadzornik dr. Pavlin, prof. M. in drugi. Naš preč. g. kurat je imel temeljiti gmljiv govor, potem pa je blagoslovil novo zgradbo. Po blagoslovu so govorili š. erazni gospodje šolski mladini — Po končanji slovesnosti se je vršil obed pri g. nadučitelju. Tudi tu se je iz govorila marsikaka napitnica.

Viktor Bežek:

Osnovni nauki iz duše-slovja.

„Šolska matica“ v Ljubljani kani izdati potrebine pedagoške učne knjige za naša učiteljišča, kjer žalibog še danes nimamo v tem oziru primernih učil v domaćem jeziku. Prvi del teh učnih knjig je sedaj dotiskan in bo menda tudi kmalu razposlan.

Znani naš jezikoslovec in pisec raznovrstnih učnih razprav in polemik, ki že več let praktično deluje na polju šolske vzgoje, ravnatelj Viktor Bežek, si je nadel težko naloga spisati primerljivo šolske učne knjige za psihologijo, kar na noben način ni majhno delo, ako računi, da je treba pri nas povečini orati ledino, kjer drugodi že cvete pšenica.

Knjiga je razdeljena v smislu noveje psihologije v tri dele t. j. a) umovarje, b) čustvovanje in c) hotenje. Ali je izraz „umovanje“ za to kar navadno imenujemo „predstave“ (Verstellungen) izbran ravno precizno ali ne, o tem bo pokazala največ praksa. »Umovanje« se meni zdi nekoliko preširok pojem, kajti umovanje je pač tudi to, kar navadno obdeluje logika. Novejša psihologija je v tem oziru bolj rigorozna in je izloči-

Pri ti priliki se je nabralo za »Šolski Dom« 8 K 64 v. in za slovensko šolo v Korminu 11 K 20 vin.

Politični pregled.

Parlamentarni položaj.

Včeraj sta zborovali na Dunaju obe zbornici, poslanska in gospodska. V poslanski zbornici so Rusini nadaljevali obstrukcijo, dokler niso izvedeli, da jim je prišla tudi gospodska zbornica na pomoč s tem, da je vsprejela glede zakonske novele k osebnodohodniškem davku več sprememb, zaradi česar bi morala romati omcenja novela zopet v poslansko zbornico. Ker je pa čas pri kraju in je torej skoro izključeno, da bi bil malo finančni načrt parlamentarnim potom rešen še pred novim letom, ni drugega pričakovati, nego da zapoje v sredo ali četrtek paragraf 14. Danes imati sicer obe zbornici zopet seje, ki pa končajo najbrže s tem, da se jim prečita cesarski patent, s katerim se državnozborsko zasedanje odgodi.

Rusinska pogajanja

v Galiciji do danes niso rodila nobenega vspeta. Rusini zalitevajo kot prej 30% poslancev za se in od 9 deželnih odbornikov dva. Poljaki se seveda nočejo udati.

Voditelj finančnega ministerstva.

Cesar je imenoval sekcijskega šefa v finančnem ministerstvu, tajnega svetnika barena dr. Engel pl. Mainfelden, za voditelja finančnega ministerstva.

Dalmatinski deželni zbor

Kakor poročajo listi bode dalmatinski deželni zbor sklican okoli srede januvarja. Baje se bliža tudi ta deželni zbor hudi krizi, ki bo izbruhnila radi velikne reforme.

Hrvaški zbor

je imel svojo prvo sejo, a že takoj v začetku so nastali hudi prepiri in kralvali, tako da se zasedanje ni moglo vršiti v redu. Opozicija je delala hrup in trušč, tako da je bilo treba sejo prekinuti. Nekateri poslanci so imeli avtomobilske trompete s seboj ter tako »glasovali« precej kričeče.

Bosenski deželni zbor

je sklican s cesarskim patentom za 29. t. m. Za predsednika je imenovan dr. Basagić, za podpredsednika pa dr. Dimović in dr. Mandić. Posebno novoizvoljeni srbski poslanec dr. Dimović bo igral v tem deželnem zboru važno ulogo

Sporazum na Tirolskem.

Med obema katoliškima strankama t. j. med konservativci in krščanskimi socialci je prišlo do trajnega sporazuma.

Poštna unija

se je sklenila med Grško, Romunijo in

la vse one pojave, ki niso res izrecno psihologičnega značaja kot n. pr. sodi (Urteile) iz psihologičnih problemov. Bežek je v svoji knjigi strnil še sode (Urteile) s predstavami v eno skupno poglavje, cesar n. pr. Elzenhans v svoji psihologijiveč nima, češ, ta stvar spaša že več na logično kot na dušeslovno polje.

Sicer se je pisatelj v svojem delu kot bodoči šolski knjigi skoro povsod izognil stvarem, ki še niso čisto na jasnem, vendar se mi zdi, da ga je fizijologična šola nalahko nagnila nekoliko na svojo stran, četudi so rezultati raznih fizijologičnih problemov v tem oziru še silno nezanesljivi in nejasni. Par stvari o tem je napisal Max Ettlinger v svoji knjigi »Philosophische Fragen der Gegenwart« in marsikaj prav dobro pojasnil. Tu sicer ni prestora za širšo debato, kakor bi se lahko razvila o točki 24 str. 37 Bežekove knjige, a na vsak način se meni stvar še ne zdi popolnoma trdna.

Ukljub lepemu in jasnemu slogu, v katerem je pisana Bežekova psihologija, mi pa odstavkov v točki 84. vendar ni prav jasnih. Govor je o svobodni volji; pise namreč trdi, da so gotovi slučaji, ko človek ne ukrepa svobodno in

Srbijo, kakor se poroča iz Bukarešta. Ta unija potrebuje še potrdila od vseh treh parlamentov, kar se bo v kratkem zgodilo. Za naše trgovske razmere ta stvar pa nikakor ne bo preveč ugodna, ker bo Srbijo in Romunijo še bolj odtegnila našemu uplivu.

Novi dolgočni na Ogrskem.

Kakor poročajo dunajski listi misli najeti ogrska vlada za 1. 1914 večje posojilo v znesku 500 mil. K. In sicer bi se to zgodilo v dveh obrokih, enkrat kakili 300 mil., drugič pa ostane.

Kranjski deželni zbor
je sklican za petek, dne 9. januvarja.

Med Srbijo in vatikanom

se vršijo že več časa pogajanja glede konkordata. Srbijo zastopa v Rimu deželni odbor dr. Bakotić. Pozneje pride v Rim tudi srbski poslanik v Parizu, Vesnić, ki bo nadaljeval tozadenva pogajanja.

Albanska kneževina

je še vedno nekaj silno negotovega. Ako pride princ Wied tja dol, najde tam že pet provizoričnih vlad, katerih vsaka hoče biti prava.

Odlikovana ministra.

Cesar je podelil trgovinskemu ministru dr. R. Schusterju in poljedelskemu ministru Francu Zenkerju red želzne krone I. razreda.

Ruski konzulat v Pragi.

Ruska vlada je predložila zbornici predlog glede nakupa večjega stavbišča v Pragi, kjer bo postavljen novi konzulat. Določenih je 80.000 rubljev.

Darovi.

Za »Šolski Dom«

so plačali predsedništvo mesečno za november gg.: Viktor Bežek, ravnatelj, 5 K; Fran Betežnik, vodja, 2 K; Leopold Boško veleposestnik, 10 K; dr. Ivan Bratina, knjižničar, 1 K; Anton Breščak, trgovec, 2 K; Karol Cigoi, deželni uradnik, 3 K; dr. Anton Dermota, odvetnik, 2 K; dr. Ivan Eržen, zdravnik, 2 K; Anton Fon, trgovec, 2 K; Josip Fon, državni poslanec (za dva meseca), 20 K; Anton Fras, šolski svetnik, 5 K; Anton Gvaiz, profesor, 2 K; Hedžet in Kotritnik, trgovca, 2 K; Teodor Hribar, trgovec 8 K; Andrej Ipavec, profesor, 3 K; Ivan Kalin, deželni uradnik, 2 K; Milten Klavžar, živinorejski nadzornik, 2 K; dr. Ignac Kobal, stolni vikar, 2 K; Jernej Kopač, svečar, 2 K; Ivan Košnik, profesor, 2 K; Rudolf Lavrenčič, profesor, 2 K; dr. Peter Medvešček, odvetnik, 2 K; Iva Mercina vadnični urednik 3 K; Gusta v Novak, šolski svetnik, 2 K; dr. Ivo Novak, odvetnik, 4 K; dr. Anton Papež, profesor, 2 K; dr. Frančišek Pavletič, odvetnik, 6 K; dr.

Josip Pavlin, okrajni š. nadzornik, 3 K; Franc Plohl, šolski svetnik, 3 krone; dr. Karol Podgorčnik, odvetnik, 5 K; Svetoslav Premrou, vodja, 2 K; Ferdinand Sfiligoj, denarničar, 1 K; Franc Setničar, kancelist, 2 K; Anton Šantel, šolski svetnik, 5 K; dr. Peter Šorli, stolni vikar, 1 K; Albert Šubic, profesor, 1 K; Andrej Tabaj, katehet, 2 K; Janez Tabaj, profesor, 2 K; Adolf Urbančič, mesar, 1 K; Fran Žnidarič, ravnatelj (za dva meseca), 6 K.

Dalje so darovali gospe: Antonija Hrovatin, nadučiteljeva, 2 K; Marija Kopač, svečarjeva, 5 K; Milena Papež, profesorjeva, 1 K; Berta Pavletič, odvetnikova, 2 K; Avgusta Šantel, šolskega asvetnika, 1 K.

Našemu upravnemu je došlo:

Ob prilici blagoslovitve novega šolskega poslopja v Medani se je našlo pri kosi K 8.64.

Ket odkup od noveletnih voščil je daroval g. Kopač v Gorici 20 K (po 20 kron tudi »Slov. sirotišč« in »Slov. Aljožišči« v Gorici).

Za božično »Š. Doma« sta darovala: Valentin Marušič, nadzornik finančne straže, 5 K; Anton Mikuž, deželni poslanec, 5 K; Franc Miklavič, deželni poslanec 10 K.

Srčna hvala vsem blagim dobratnikom!

Domačje in razne vesti.

GG. NAROČNIKOM! — Današnji številki smo priložili poštne položnice, katerih naj se blagovoljno poslužiti oni gg. naročniki, ki še niso poravnali naročnine, za poravnavo iste, bodisi od minolega ali od prejšnjih let. — Obenem želimo vsem mnogo sreče v novem letu.

† Dr. Ignac Žitnik. Iz Ljubljane je došla žalostna vest, da je umrl v nedeljo ob 9. uri in pol zvečer v tamkajšnjem Leoninu državnemu deželnemu poslancu kranjski dr. Ignac Žitnik Bolehal je že dolgo, huda želodčna bolezen, krvavljenje v želodcu, je pretrgala neutrudnemu možu delavno življenje. Počojnik je bil kot človek »anima candida«, kot poslanec pa izboren delavec in zagovornik ljudskih koristi. Tudi kot časnikar je z veliko vnemo delal za narodne pravice. Svetila mu večna luč!

Smrtna kosa. V nedeljo je umrl v Trstu vpokojeni profesor Julij pl. Kleinmayer.

Veselica za Slovensko sirotišče je vspela kaj dobro s svojim res pestro izbranim programom. V osmih točkah vsporeda smo imeli toliko raznovrstnega gradiva, da moramo biti res zadovoljni. Od malega otročiča, ki je vpravševal mamico po očetu (točka 2.) do velikega piskrovezca (točka 4.) in gori do kromanih glav Jutrove dežele (točka 6.) vse se je potrudilo, da je skrbno rešilo svojo naložo. Mešani zbor pod vodstvom preč. g. župnika Kokošarja je koj v začetku pokazal, da res nekaj zna, posebno pa je ženski zbor v točki 7. (Meditacija, zložil Gounod) razvila svoje pevske perot in z doslednostjo izpeljal težko skladbo. Šaljivi govor (Krišanovo »Oko«) in igrica »o eni sam laži« je prijetno vzdržila živce tudi na humoristično plat in venček domaćih napevcov je zaključil kratko, a srčano slavlje. — Toda to še ne zadostuje, slovensko naše sirotišče je pričakovalo za tako ljubek program tudi primerenega odmeva v enih krogih, kjer je navadno beseda »narodnost« vedno na dnevnom redu. Prišli so, da, prišli vsi oni naši znanci, ki nas navadno po možnosti posočajo; srednji sloji so bili dobro zastopani, toda gospode, ki bi moralna biti, te nismo opazili. In vendar je slovensko sirotišče naša narodna in socijalna trdnjava, ki nas bo počasi branila proti tujim napadom. Slovensko deco obvarovali svojemu narodu, to je vendar visoka in plemenita naloga, katero bi morali podpirati vsi brez ozira na desno in leve. V tem pogledu ima goriška slovenska inteligencija še dosti pogreškov na grbi.

VINO NA PRODAJ.

Anton Simčič, posestnik Gonjače 145 p. Kojsko v Brdih. — Jaz in še nek drugi posestnik imava na prodaj 20 hektov dobre rebule. Vino je prve vrste. Kdo želi kupiti, naj se oglasi pri meni.

25.000 ur! 1 ura 3.30 K.

I lepa ploščnata elegantna vitežka ura iz double-zlata prve znamke, ki teče enkrat navjata zaporedoma 36 ur in je električnim potom z 18 stopinj zlatom prevlečena, jamčena koži 4 leta, natančno idoča, samo za **K 3.30**, 2 uri **K 6**, 4 ure **K 11**, 8 ur **K 20**. Gloria srebrna žepna ura, Švicarsko delo, natančno idoča **K 290**, pariška double veržica, novs oblika za 70 vinarjev za en kos, ravno ista veržica poslačena 25 hel., 3 kosi 65 hel. Razpošilja proti povzetju **C. Dramand**, Krakovo, B. Joselewicza 11.

Prodá

se v St. Petru tik postaje Vipavské žeeznice hiša s po njive zemji, pripravna za vsako obrt. Na Volčjidragi kmečka hiša z zemjiščem in vinogradom ali brez. Poizvē se pri Andrej Uršiču, Vočjadraga.

Zdravnik
dr. J. Bačer
ordinira
v ulici Tre Rè št. 9
v GORICI.

Priporoča se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel »Pri Zlatem Jelemu«.

Istotam se sprejemajo abonenti po dogovoru po zelo ugodnih cenah.

Raznovrstna božična darila se kupijo v veliki zalogi

Jakob-a Šuligoj-a

durja e. kr. drž. železne

v Gorici
Gosposka ulica št. 19

prej št. 25.

Ivan Bednarik

priporoča svojo

knjigovezničo

v GORICI

ulica della Croce štev. 6.

Janez Werbnjak,

trnica **BREG P. PTUJ** priporoča ameriške cepljene trte.

seznam tit: laški rizling, burgund r beli in rdeči, muškat, silvaner, žlantina bela in rdeča, današ, kapčina, izbelja in še nekaj drugih vrst. Cepljene tte, na Biparijo in Montikolo stanejo 100 kosov 14 K, bilje (korenjaki) 100 kosov 3 K, oči 1000 kosov 12 K.

„Ljubljanska kreditna banka“ podružnica v Gorici

Centrala Ljubljana: podružnice: Celje, Čelovje, Sarajevo,

Prejet

Prvega leta valja K 8,000,000.

Prvični zavajad K 1,000,000.

Vloge na knjižice po **4 $\frac{3}{4}$ %**, v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz - valut.

Borzna naročila.

Promese za vsa žrebanja.

Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

Eskonti mene

— Stavbeni krediti,

Predujmi na vrednostne papirje.

Srečke na obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje.

Sofis,

Nakazila v inozemstvo.

Kreditna pisma.

Vsem gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO IKORIJO

edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist
obmjenim slovenecem.

VELIKO SKLADIŠČE — OBUV LA —

Svetovnoznanljiv tip

„Tip=Top“

„William Cooks & Brother“ in domačega izdelka.

Fasone elegantne, blago trpežno, cene solidne.

J. Drufovka

GORICA, Gospodska ul. 3 nasproti Monta.

